

ที่สภาผู้แทนราษฎร
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท)
เรียน ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพระราชบัญญัติและยุติ ๑ สำนักการประชุม สภาผู้แทนราษฎร
อ้างถึง หนังสือบันทึกข้อความ สำนักการประชุม กลุ่มงานพระราชบัญญัติและยุติ ๑ สภาผู้แทนราษฎร เรื่อง ร่าง
พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ลง
วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ตามที่กลุ่มงานพระราชบัญญัติและยุติ ๑ สำนักการประชุม สภาผู้แทนราษฎร ได้กรุณาทำหนังสือบันทึกข้อความมาถึง
ข้าพเจ้าและคณะ เพื่อแจ้งให้ทราบว่า เจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานพระราชบัญญัติและยุติ ๑ ได้ตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ที่ข้าพเจ้าและคณะได้เสนอต่อ
ประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ และเห็นว่า มีข้อบกพร่อง ๔ ประการ จึงเสนอให้พิจารณาถอนร่าง
พระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อนำมาปรับปรุงนี้

ข้าพเจ้าและคณะได้ทำหนังสือถึงประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอถอนร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ไปเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ และได้
แก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. ตามที่แจ้งว่าบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ในหน้า ๒ มีข้อความในบรรทัดที่ ๑-๖ ซ้ำกับข้อความในหน้า ๑
บรรทัดที่ ๓๐-๓๕ นั้น ข้าพเจ้าและคณะได้ตรวจสอบและแก้ไขแล้ว

๒. ตามที่แจ้งว่ามีหน้ากระดาษเกินมา จำนวน ๑ แผ่น ข้าพเจ้าและคณะได้ตรวจสอบและแก้ไขแล้ว

๓. ตามที่แจ้งว่าบันทึกหลักการและเหตุผล ในหน้าที่ ๑ (๔) ข้อความตอนท้ายหายไป ข้าพเจ้าและคณะได้ตรวจสอบและ
แก้ไขแล้ว

๔. อย่างไรก็ตาม ตามที่กลุ่มงานพระราชบัญญัติและยุติ ๑ แจ้งความเห็น ว่า มาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ แห่ง
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความใดโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่ออ้างไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖

มาตรา ๑๓๕/๘ ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามมิให้พิสูจน์ถ้าข้อที่กล่าวหาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นเรื่องความเป็นอยู่ส่วนพระองค์หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว แล้วแต่กรณี และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ ซึ่งบัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้” จึงทำให้บทบัญญัติในมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ เป็นอันใช้บังคับมิได้ในส่วนที่เกี่ยวกับการยกเว้นความผิด หรือการยกเว้นโทษ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ (ไม่รวมถึงพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์) เนื่องจากจะส่งผลให้การติชม การแสดงความคิดเห็น การแสดงข้อความ และการกระทำ ที่เป็นการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือการแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ไม่มีความผิด หากเป็นการกระทำโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่ออ้างไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือหากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ จึงเป็นบทบัญญัติที่ทำให้พระมหากษัตริย์อาจไม่ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ หรืออาจถูกละเมิดได้นั้น

ข้าพเจ้าและคณะมีความเห็นว่า แท้จริงแล้ว ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ” นั้น มีความมุ่งหมายเพียงเพื่อเป็นการถวายพระเกียรติให้แก่องค์พระมหากษัตริย์ ส่วน “ผู้ใดจะละเมิดมิได้” นั้น มิได้หมายถึงการห้ามแสดงความคิดเห็นต่อองค์พระมหากษัตริย์ แต่หมายความว่า พระมหากษัตริย์ไม่อาจถูกกล่าวหาหรือฟ้องร้องได้ ดังที่ได้ขยายความให้ชัดเจนไว้ในบทบัญญัติมาตราเดียวกันว่า “ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้” ฉะนั้น ความเห็นของกลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑ จึงเป็นการตีความเกินตัวบทและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ไม่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์รัฐธรรมนูญและกฎหมายของไทย รวมทั้งไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังนี้

(๑) บทบัญญัติในลักษณะเดียวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ปัจจุบัน ปรากฏขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๓ ว่า “องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” โดยพระยามานวราชเสรี หนึ่งในคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้อธิบายที่มาของบทบัญญัติมาตรานี้ไว้ว่า “ญี่ปุ่นให้เกียรติยศพระเจ้าแผ่นดิน บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าองค์พระมหากษัตริย์เป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ก็หมายความว่าเป็นที่เคารพนั่นเอง พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่โบราณกาลก็ได้ช่วยชาติบ้านเมืองมาตลอด ผมจึงเอามาเขียนถวายพระเกียรติไว้ในรัฐธรรมนูญ”^๑ ขณะที่พระยามโนปกรณนิติธาดา ประธานคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้อธิบายในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๓๕/๒๔๗๕ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ว่า “คำว่าผู้ใดจะละเมิดมิได้นี้ เราหมายความว่า ใครจะไปละเมิดฟ้องร้องว่ากล่าว [องค์พระมหากษัตริย์] ไม่ได้”^๒ สอดคล้องกับ

^๑ พระยามานวราชเสรี, “สนทนากับนักกฎหมาย,” *วารสารกฎหมาย* ปีที่ ๒, ฉบับที่ ๒ (๒๕๑๙), หน้า ๑๘๘.

^๒ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๓๕/๒๔๗๕ (สมัยสามัญ) วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕, หน้า ๓๗๕ – ๓๗๖.

คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญของ ศ.ดร. เดือน บุนนาค และ ศ. ไพโรจน์ ชัยนาม ที่ว่า “ในประเทศซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น ย่อมมีหลักอยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญว่า ‘พระมหากษัตริย์ย่อมเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้’ การห้ามละเมิดนี้ย่อมเป็นสิทธิพิเศษที่พระมหากษัตริย์จะถูกฟ้องในทางอาญาไม่ได้ สำหรับประเทศเราก็ได้มีบทบัญญัติเช่นนี้ไว้ในมาตรา ๓ แห่งรัฐธรรมนูญ [๒๔๗๕]”^๓

ต่อมารัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติขยายความ “องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” (มาตรา ๕) ว่า “ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้” (มาตรา ๖) ซึ่งในขณะที่พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญมาตรานี้ มีผู้คัดค้านหลายคนในที่ประชุมรัฐสภาว่าบทบัญญัติเดิมอย่างในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๓ ชัดเจนอยู่แล้ว^๔ ขณะที่พระยาอรุณการีย์นิพนธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขณะนั้น อธิบายในที่ประชุมรัฐสภาระหว่างพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๒ ว่า “สภาร่างรัฐธรรมนูญได้นำมาบัญญัติไว้ให้ชัดเจนก็มีมาตราที่ว่าผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์มิได้ ก็เพื่อจะให้ความชัดเจน และเพื่อที่จะให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญของประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้บัญญัติกฎหมายไว้”^๕

ภายหลังได้มีการรวมบทบัญญัติดังกล่าวมาอยู่ในมาตราเดียวกัน เริ่มจากธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๑๕ (มาตรา ๔ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องในทางใดๆ มิได้) เช่นเดียวกับในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้” ทั้งนี้ในเอกสาร *ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐* ซึ่งเขียนโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๐ และจัดพิมพ์โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ก็ได้อธิบายความมุ่งหมายของมาตรา ๖ ไว้ว่า เพื่อ “สืบทอดหลักการรับรองพระราชสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของชาติ ซึ่งผู้ใดจะกล่าวหาหรือละเมิดมิได้”^๖

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ในการตราบทบัญญัติลักษณะนี้ตั้งแต่มาตรา ๓ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงมาตรา ๖ ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จะเห็นว่ามาตรา ๑๓๕/๗ และ มาตรา ๑๓๕/๘ ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) นั้นมิได้ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของมาตรา ๖ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด

(๒) ข้าพเจ้าและคณะขออธิบายเพิ่มเติมว่า ฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะขององค์พระมหากษัตริย์ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องตีความภายใต้กรอบและหลักการของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่สามารถตีความบทบัญญัติให้พระมหากษัตริย์มีฐานะเหมือนในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้ ดังเช่นที่ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้คำอธิบายรัฐธรรมนูญไว้ว่า ฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นการยกย่องพระมหากษัตริย์เพราะเป็นประมุขของปวงชนชาวไทย ซึ่งการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะนั้น ย่อมเป็นการกำหนดโดยปริยายว่าพระมหากษัตริย์จะต้องอยู่เหนือการเมือง พระมหากษัตริย์จะต้องทรงเป็นกลางทางการเมือง ไม่เข้าข้าง

^๓ เดือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม, *คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายเลือกตั้งด้วย)* : ภาค ๒ รัฐธรรมนูญสยาม (พระนคร: นิตินาสน, ๒๔๗๗), หน้า ๘๘.

^๔ วิษณุ เครืองาม, *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (กรุงเทพฯ: นิตยบรรณการ, ๒๕๓๐), หน้า ๓๒๖.

^๕ รายงานการประชุมรัฐสภา ครั้งที่ ๑๓/๒๔๙๒ วันศุกร์ที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๒, หน้า ๑๒๐ – ๑๒๑.

^๖ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, *ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐* (กรุงเทพฯ: สำนักงานการพิมพ์, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๒), หน้า ๑๘๔.

พรรคการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และโดยนัยนี้จึงต้องถือว่าพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกป้องรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำสำคัญของรัฐจึงต้องมีพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ และโดยที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นกลาง ถ้าการกระทำเช่นนั้นไม่ถูกต้องตามวิธีทางแห่งรัฐธรรมนูญหรือขัดแย้งต่อกฎหมาย พระมหากษัตริย์ก็ย่อมไม่พระราชทานพระปรมาภิไธย และการกระทำนั้นก็เป็นการอันใช้ไม่ได้^๗

ที่สำคัญ เพื่อที่จะให้พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ จึงมีหลักว่า “พระมหากษัตริย์ทรงกระทำผิดไม่ได้” (the King can do no wrong) ซึ่งสำหรับรัฐธรรมนูญไทย เราควรถือว่า การที่พระมหากษัตริย์ทรงกระทำผิดไม่ได้นั้น เพราะมีผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเป็นผู้รับผิดชอบตามรัฐธรรมนูญแทนพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การอ้างว่าพระมหากษัตริย์ทรงกระทำการใดในทางการเมืองโดยพระองค์เองก็ดี การอ้างว่าทรงแนะนำให้กระทำการนั้นๆ ก็ดี ย่อมไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย และพระมหากษัตริย์ย่อมทรงงดเว้นการกระทำใด ๆ โดยเปิดเผย อันอาจทำให้ประชาชนนำไปวิพากษ์วิจารณ์ได้^๘

จะเห็นได้ว่า ฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ ถือเป็นภาระถวายพระเกียรติในสถานะที่เป็นประมุขของรัฐในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งพระองค์ไม่สามารถกระทำการใดๆ ก็ได้ตามพระราชอัธยาศัยเหมือนในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ทว่าองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นกลางทางการเมือง ไม่ทรงกระทำการใดในทางการเมืองและในการปกครองด้วยพระองค์เอง ตามหลัก “พระมหากษัตริย์ทรงกระทำผิดไม่ได้” (the King can do no wrong) ซึ่งจะทำให้องค์พระมหากษัตริย์ปลอดพ้นจากการวิพากษ์วิจารณ์ของประชาชน

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้” จึงไม่ได้ดำรงอยู่อย่างอิสระโดยตัวเอง แต่ยึดโยงกับหลักพระมหากษัตริย์ทรงกระทำผิดไม่ได้ในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ และดังนั้น จึงไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อห้ามมิให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์โดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่ออ้างไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ดังที่ก็เคยปรากฏในการอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยในอดีต

(๓) ข้าพเจ้าและคณะเห็นว่า ความเห็นของกลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑ เป็นการตีความประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ ให้เชื่อมโยงกับฐานะของพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสักการะและผู้ใดจะละเมิดมิได้ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งที่ในความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์กฎหมายไม่ได้เกี่ยวข้องกัน

ในแง่พัฒนาการทางกฎหมาย ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ มีต้นแบบมาจากกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๙๘ ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (“ผู้ใดทงองอาจ แสดงความอาชญากรรมร้ายหรือหมิ่นประมาทต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี สมเด็จพระมหากษัตริย์ก็ดี มกุฎราชกุมารก็ดี ต่อผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกไม่เกินกว่าเจ็ดปีแลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง”) ทั้งนี้ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูประบบกฎหมายสมัยรัชกาลที่ ๕ ถือเป็นประมวลกฎหมายแบบรัฐสมัยใหม่ฉบับแรกของสยามตามแบบอย่างของประเทศตะวันตก โดยบทบัญญัติตามมาตรา ๙๘ ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ และในเวลาต่อมากลายเป็น

^๗ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ และ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ ว่าด้วยพระมหากษัตริย์ (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔-๑๕.

^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖-๑๗.

มาตรา ๑๑๒ ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ นั้น ร่างขึ้นมาโดยอิงจากกฎหมายของอังกฤษ^๙ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายลักษณะนี้ของอังกฤษและประเทศอื่นที่มีระบบกษัตริย์ได้ลดน้อยลงตามพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย จนปัจจุบันไม่มีการบังคับใช้แล้วในหลายประเทศ เพราะรัฐในระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ต้องมุ่งประกันเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน แม้ว่าในรัฐธรรมนูญของหลายประเทศยังมีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกับมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญไทยอยู่ก็ตาม

ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ ซึ่งสืบทอดมาจากกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๙๘ ตั้งแต่ก่อนที่สยามจะมีรัฐธรรมนูญ จึงไม่ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อทำให้บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้พระมหากษัตริย์มีฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ มีสภาพบังคับแต่อย่างใด เพียงแต่มุ่งคุ้มครององค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จากการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายเท่านั้น การตีความประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ ตามความเห็นของกลุ่มงานพระราชบัญญัติและฎีกา ๑ ให้เชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญมาตรา ๖ จะยิ่งส่งผลให้การบังคับใช้มาตรา ๑๑๒ มีลักษณะคลุมเครือและขยายความกว้างเกินกรอบของฐานความผิดในกฎหมายอาญาตามปกติ นำไปสู่ความไม่แน่นอนของฐานความผิดนี้ในกระบวนการยุติธรรม

(๔) หากพิจารณาจากประวัติศาสตร์ทางกฎหมายของประเทศไทยแล้ว ประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบันนั้น สืบทอดและปรับปรุงมาจากกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งตราขึ้นมาตั้งแต่ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อย่างไรก็ตาม หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ยังคงบังคับใช้อยู่ก่อนจะถูกแทนที่ด้วยประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งในระหว่างนั้นก็มีการปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย ประเด็นหนึ่งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ ให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย คือ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๔ ให้มีบทบัญญัติยกเว้นความผิดแม้จะเป็นฐานความผิดเกี่ยวกับการดูหมิ่นพระมหากษัตริย์ หากเป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ดังนี้

ผู้ใดกระทำการให้ปรากฏแก่คนทั้งหลายด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร หรือเอกสารตีพิมพ์ หรือด้วยอุบาย
อย่างไรๆ ดังต่อไปนี้

- ก) ให้เกิดความดูหมิ่นต่อพระมหากษัตริย์ หรือรัฐบาล หรือข้าราชการแผ่นดินในหมู่ประชาชนก็ดี
- ข) ...
- ค) ...
- ง) ...

ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่า ๗ ปี และให้ปรับไม่เกินกว่าสองพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง

แต่ถ้าวาจาหรือลายลักษณ์อักษรหรือเอกสารตีพิมพ์หรืออุบายอย่างไรๆ ที่ได้กระทำไปภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญหรือเพื่อสาธารณประโยชน์หรือเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตหรือเป็นเพียงการติชมตามปกติวิสัยในบรรดาการกระทำของรัฐบาลหรือของราชการแผ่นดินการกระทำนั้นไม่ให้อถือว่าเป็นความผิด^{๑๐}

^๙ จิตติ ดิงศภัทย์, “ความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข”, *ปริญญานิพนธ์* ปีที่ ๑๔, ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน - ธันวาคม, ๒๕๓๐), หน้า ๓๙ - ๔๐, และ จิตติ ดิงศภัทย์, *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ตอนที่ ๑* (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, ๒๕๑๔), หน้า ๙๐๖ - ๙๐๗.

^{๑๐} พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๗), *ราชกิจจานุเบกษา* (๑๙ เมษายน, ๒๔๗๘), เล่มที่ ๕๓ หน้า ๖๑.

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๑๐๔ ดังกล่าว เกิดขึ้นในขณะที่ประเทศอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕ อันมีบทบัญญัติตามมาตรา ๓ ความว่า “องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” แล้ว นั้นแสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ ย่อมไม่ได้ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ บทบัญญัติยกเว้นความผิดในลักษณะดังกล่าวไม่ได้ทำให้พระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะหรือละเมิดมิได้ตามรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๓ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕ ขณะนั้น ก็ไม่ได้ทำให้บทบัญญัติตามมาตรา ๑๐๔ ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใน พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นอันใช้บังคับมิได้

เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาจากทั้งบทบัญญัติ เจตนารมณ์ และประวัติศาสตร์ของกฎหมายและรัฐธรรมนูญไทยแล้ว ข้าพเจ้าและคณะจึงเห็นว่า มาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ แห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ซึ่งเป็นบทบัญญัติยกเว้นความผิดและยกเว้นโทษ ไม่ได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ และรัฐธรรมนูญมาตรา ๖ ปัจจุบันก็ไม่ได้ทำให้มาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ ของร่างพระราชบัญญัติที่ข้าพเจ้าและคณะเสนอเป็นอันใช้บังคับมิได้ การตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเพื่อรักษาพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ จะต้องสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ได้สัดส่วนระหว่างการคุ้มครองประมุขของรัฐกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

.....
(นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์)

หัวหน้าพรรคก้าวไกล